

Dr. Darnay-Dornyay Béla

Keszthelyen született 1887. március 25-én. Édesanyja korán meghalt, gyámja az anyakönyvben Böröczi József keszthelyi lakos.

• Tanulmányai

Elemi iskolába Keszthelyen járt. Utána Tatára került Böröczi Lujza gondviselőjéhez. Tanulmányait a tatai piarista gimnáziumban 1896-tól 1900-ig befejezte. Tandíjmentes. Jó tanulmányi eredményéért, mint árva gyermek elnyerte a gróf Esterházy Győri Árva-alap 80 Ft-os ösztöndíját.

Két osztálytársával, Wágner Lajossal és Walter Jánossal 1901. szeptember 27-én beöltöztek Vácott piaristának. Gimnáziumba: Vácott (1901-1903), Kecskeméten (1903-1905), Budapesten teológiára (1906-1909) járt. Pappá szentelték 1910 júniusában.

• Tanári évei

Érettségi után Budapesten a piarista rendi tanárképzőben teológia-földrajz szakot végzett. Tanított Rózsaságyán (Liptó vármegye), ahol 1912-ben megalapította a Liptó Megyei Múzeumot. Tanított Veszprémben és 1918-ban filozófiából *bölcsészdoktori* diplomát szerzett. Magyaróváron 1919-1921 közötti években tanított. Itt ismerkedett meg *Sándor Annával*, akit 1921-ben, miután kilépett a piarista rendből, feleségül vett. Rövid ideig, 1921-től 1923-ig a budapesti Szőlészeti (ampelológiai) Intézetben kapott állást. A házasságukból két leánygyermekük született. 1923-tól 1940-ig Salgótarjánban, a gimnáziumban tanár, ahol ezekben az években megteremtette a város múzeumának alapját.

• Munkássága

A nyári vakációt 1909-1938 között leggyakrabban Tatán töltötte, bár a tatai piarista gimnáziumban nem tanított. 1912-től tárgyi gyűjteményével megalapozta a dr. Magyary Zoltán támogatásával 1938-ban a piarista rendházban megnyitott tatai múzeumot.

Ezekben az években folyamatosan jelentek meg írásai városunk hetilapjában, a Tata-Tóvárosi Híradóban. Az Englander Kiadó rendszeresen közölte kisebb tanulmányai (pl. Kazinczy Ferenc tatai tartózkodása), várostörténeti munkáit (pl. Fellenthali Fellner Jakab tatai építőművészről). A Magyar Nyelvőrbe (pl. A tatai népnyelvi hagyományok . 1914. szeptember, 307-312. l.), Ifjúság és Életbe (pl. Rómer Ferenc (Flóris) tatai diáksága 1827. december 164-165. l.), Temészet-

tudományi Közlönybe (pl. A gödények tömeges megjelenése a tatai halas-
tavakban 1767-ben. (pl. 1914. április 353-355. l.) is írt tanulmányokat.

A Tata-Tóvárosi Híradó 1939-től nem jelenhetett meg, így Dornay Bélának is a kapcsolata megszűnt Tatával. 1940.július 1-től visszahelyezték szülővárosába, Keszthelyre muzeológusnak a Balaton Múzeumba. 1942-ben a Magyar Királyi Belügyminisztériumtól kérte a megjelent származást igazoló törvények miatt nemesi származásának igazolását. Ekkor változtatta meg a nevét az ősi *Darnay* alakra.

A második világháború után kinevezték a Balatoni Múzeum igazgatójának. A keszthelyi évek alatt kiadta és zömében írta a „Balatoni Múzeumi Értesítő” című kiadványt. Ebben az időben tette teljessé kutatásaival a Balaton környékének a feltárását (pl. Nagyvázsöny és környékének útikalauza. Veszprém, 1963).

Tatán még 1964-ben személyesen átvette a Tata helytörténeti kutatásáért a díszpolgári oklevelet, de már egy megtört öregemberre utalt a mozgása és a beszéde. Nagyon boldog volt, hogy viszont láthatta kedves városát, az Öreg-tavat, angolkertet és a Fényes fürdőt. Visszautazott Budapestre, ahol nem egészen egy év múlva, 78 éves korában, 1965. április 5-én meghalt.

- **Publikációk**

Keszthelyen megjelent:

Veszprém és környéke részletes kalauza. Bp. 1927.

Balaton és környékének részletes kalauza. Bp. 1934.

Bronzkori urnaleletek és egyéb régiségek Gyenesdiáson. Keszthely, 1937.

A dió őshonossága a Balaton vidékén. Tapolca, 1937.

Emlékeztető jegyzetek Keszthelyről az 1710-1831 évekből. Keszthely, 1937.

A Balatoni Múzeum Értesítője (Szerk. dr. Dornay Béla) 1941. 1-2. szám, 1942. 1. és 3..szám, 1943. 1. és 4. szám.

Balaton – Felvidék. Útkalauz. Bp. 1955.

Salgótarjában megjelent:

Salgótarján történetéhez. Salgótarján, 1928.

Kisterenye kettős centenáriuma. Salgótarján, 1934.

Tatán megjelent:

Adatok Tata -- Tóváros irodalomtörténetéhez. Tata, 1913.

A hadnagykúti római feliratos kő. Tata, 1913.

Townson angol tudós leírása tatai tartózkodásáról 1793-ban. Tata, 1913.

Tata – Tóváros néprajzához. Tata, 1914.

Tata – Tóváros egyiptomi kék tündérrózsája. Tata, 1914.
Tata – Tóváros hőforrásai és közgazdasági jövőjük. Tata, 1925.
Szomódi romanizált kelta feliratos kő. Tata, 1928.
Tata műemlékei Rados és Szőnyi könyveiben. Tata, 1934.
Tata „ajándéka” Rákóczi Ferencnek. Tata, 1935.
Tata várának Süess Orbán-féle alaprajza 1572-ből. Tata, 1935.
Régi tatai várképek. Tata, 1936.
Régi tatai térképek helynevei. Tata, 1937.
Tata és Tóváros 1848-ban. Tata, 1938.
Tata várának un. „huszárvára”. Tata, 1938.
A tatai piaristák alapítójának emlékérmé 1755-ből. Tata, 1938.
A tatai színészet múltjából. Tata, é. n.
Az ősember nyomai Tatán. Tata, 1909.
Révai Miklós tatai tanárkodása. Tata, 1912.

- **Díjak**

Tata Város Tanácsa 964-ben, Tata újkori történetében városi rangra emelésének tíz éves jubileuma alkalmából tartott ünnepségre meghívta Dornay Bélát. Ő 1964. június elején az Eötvös József Gimnázium dísztermében megtartott ünnepélyen Öveges Józseffel együtt díszpolgári oklevelet vehetett át.

- **Emlékezete**

1972-ben utcát neveztek el róla Tatán.
Halálának 40. évfordulóján, 2005. december 2-án kiállításon mutatták be életét a Kuny Domokos Múzeumban.

- **Források**

Magyar életrajzi lexikon I. kötet Bp. 1967. 350. l.
Vajkai Aurél: Darnay – Dornay Béla. In. Veszprém Megyei Múzeumi Közlemények. 1965.
Kocsis Lászlóné: Darnay – Dornay Béla (1887 – 1965). In. Tata Baráti Körének Tájékoztatója X. Tata, 1988. 161 – 166. l.
A Tatáról hosszú évtizedek alatt gyűjtött adatai, jegyzetei kívánságának megfelelően a Tata Kuny Domokos Múzeumban kutathatók.
Dr. Tárkányi Lajossal történt levelezését a tatai Móricz Zsigmond Városi Könyvtár helytörténeti anyagában őrzik.

